

**ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**
**Knowledge and Understanding of Individual Tax Filing
in Bangkok and Metropolitan Area**

ธนศักดิ์ เจียรนัย¹
Thanasak Jiaranai¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา ตามพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยศึกษาจาก ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่อยู่ในเกณฑ์การยื่นภาษีบุคคลธรรมดา เป็นผู้มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาเฉพาะผู้ที่อยู่ในสถานะบุคคลธรรมดา ไม่รวมห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล ขนาดตัวอย่าง 400 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานใช้การทดสอบ Independent sample t-test และ F-test (One way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามเพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรต่างกัน กล่าวคือ มีการติดตามข่าวสารกับไม่มีการติดตามข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ การยื่นภาษีบุคคลธรรมดา

¹ นักศึกษาโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง;

Student of Master of Business Administration for Executive program, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University.; Email: 6514122022@rumail.ru.ac.th

ABSTRACT

This study aims to examine the level of understanding regarding personal income tax filing among residents in Bangkok and its metropolitan areas. The objectives include comparing the level of understanding based on personal factors and tax filing behaviors. The study focuses on residents who are required to file personal income tax and have earned income in the past year, excluding partnerships or non-juristic entities. The sample size is 400 individuals selected through convenience sampling. Data were collected using questionnaires and analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (Independent sample t-test and F-test One-way ANOVA).

Overall, the study found that the level of understanding regarding personal income tax filing among the sampled taxpayers was high. Hypothesis testing revealed significant differences in understanding based on gender, with males and females showing different levels of understanding at the 0.05 significance level. Additionally, there were significant differences in understanding between those who followed tax-related news and those who did not, also at the 0.05 significance level.

Keywords: Knowledge Understanding Individual Tax Filing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีอากรจัดเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารและพัฒนาประเทศ ภาษีอากรในประเทศไทยแบ่งออกเป็นภาษีทางตรงและทางอ้อม โดยมีประเภทหลักที่สำคัญ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และอากรแสตมป์ ซึ่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่มีฐานกว้าง ครอบคลุมประชาชนผู้มีรายได้ทั้งประเทศ (กรมสรรพากร, 2561)

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยเป็นการจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร โดยกรมสรรพากรมีนโยบายในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด และทันสมัย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการเสียภาษี นโยบายการประชาสัมพันธ์ของกรมสรรพากรรวมถึงการจัดทำคู่มือแนะนำภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การแนะนำการยื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และการให้คำปรึกษาผ่านโทรศัพท์ (กรมสรรพากร, 2561)

การที่ประชาชนผู้เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเสียภาษีอย่างดี ส่งผลให้เกิดการเสียภาษีด้วยความสมัครใจ และตระหนักถึงหน้าที่ในการเสียภาษีอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนในฐานะพลเมืองที่ดี การที่ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในภาษีที่จ่าย รวมถึงการยื่นแบบแสดงรายการภายในเวลาที่กำหนด จะช่วยให้การจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้ นโยบายภาษีที่

เหมาะสมและเป็นธรรมควรได้รับความยินยอมจากประชาชนผู้เสียภาษี ตามหลักการ "No taxation without representation" ซึ่งเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ รัฐบาลผู้จัดเก็บภาษีและประชาชนผู้มีรายได้ซึ่งเป็นผู้จ่ายภาษี ต้องปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรอย่างเคร่งครัด และใช้ระบบภาษีช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม (กรมสรรพากร, 2561)

ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติในการเสียภาษี ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเช่น กรมสรรพากรผู้ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือสถาบันอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ในการให้บริการวิชาการสู่สังคม จึงควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการให้ความรู้และข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเสียภาษีที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นธรรม ในขณะเดียวกัน ประชาชนผู้มีรายได้ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีก็น่าจะเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีที่ถูกต้อง ในการนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางสำหรับการให้บริการความรู้ด้านภาษีอากร อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนผู้มีรายได้ ซึ่งจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร และการค้นคว้าและศึกษาหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจในการยื่นแบบแสดงรายการ

นิยามศัพท์

ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา หมายถึง ความสามารถของประชาชนผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีความเข้าใจกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นการรักษาลบประโยชน์ของตน ซึ่งเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา วิธีการคำนวณภาษี สิทธิในการหักค่าใช้จ่าย และการยื่นรายงานภาษี

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญเฉพาะของแต่ละบุคคล และเป็นสถิติที่วัดได้ของประชากรเพื่อแบ่งกลุ่มต่างๆ ในให้ข้อเสนอแนะทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการย่นอายุบุคคลธรรมดา หากเกิดความแตกต่างในกลุ่มนั้น ๆ ในการศึกษานี้ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

พฤติกรรมการย่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง การกระทำ หรือ กิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด หรือความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งในบริบทของการย่นอายุบุคคลธรรมดา การเรียนรู้ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้การย่นแบบแสดงรายการถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาพฤติกรรมที่ทำให้ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี 2 พฤติกรรม ได้แก่ การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร และการค้นคว้าและศึกษาหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจในการย่นแบบแสดงรายการ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย ทำการศึกษาจากตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 อาชีพ

1.5 รายได้

2. พฤติกรรมการย่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร

2.2 การค้นคว้าและศึกษาหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจในการย่นแบบแสดงรายการ

ตัวแปรตาม(Dependent Variable) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการย่นอายุบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

Klein (1991) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้มาจากภาวะชั่วคราว ภาวะ หรือ สัญชาตญาณ และ สุรางค์ โค้วตระกูล (2556) กล่าวว่า การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด และ Schiffman and Kanuk (1994) กล่าวถึง การเรียนรู้ของผู้บริโภค (Consumer learning)

หมายถึง กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับความรู้ (knowledge) และประสบการณ์ (Experience) โดยการซื้อและการบริโภค ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในอนาคต โดยการเรียนรู้ของบุคคลหรือผู้บริโภคนั้น เกิดจากตัวของบุคคลแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน หรือปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อการเรียนรู้และการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายที่ซื้อสินค้าและใช้บริการในสถานที่ต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลแตกต่างกันไปตามบริบทและชนิดของสินค้าหรือบริการ ในบางกรณีปัจจัยส่วนบุคคลบางด้านอาจมีผลมากหรือน้อยกว่ากันขึ้นอยู่กับสถานการณ์

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา

ประทุมมา ฐิริบริบูรณ์ และ จารุวรรณ แซ่เต๋ (2565) กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจในด้านภาษีในบริบทนี้ คือ ความสามารถของผู้เสียภาษีในการทำความเข้าใจกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษี เป็นสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน ซึ่งเกี่ยวกับความรู้เนื้อหาของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา วิธีการคำนวณภาษี สิทธิในการหักค่าใช้จ่ายและการยื่นรายงานภาษี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่นั้น คือ ประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การหักลดหย่อน การหักค่าใช้จ่าย การหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย และอัตราภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร

Hasseldine (2000) กล่าวว่า การปฏิบัติตามภาษีของประชาชน คือ การปฏิบัติตามภาระผูกพันตามกฎหมายที่ระบุไว้ในกฎหมายภาษีทั้งหมด รวมถึงการลงทะเบียนเป็นผู้เสียภาษี การรักษาเอกสารที่จำเป็น การยื่นแบบแสดงรายการภาษีที่ถูกต้องตรง เวลา และการชำระภาษีอย่างถูกต้องและตรงเวลา แม้ว่าการไม่ปฏิบัติตามอาจเกิดจากความผิดพลาดของผู้เสียภาษี แต่ผลที่ตามมาคือการชำระภาษีเกินหรือน้อยกว่าความเป็นจริง การไม่ปฏิบัติตามอาจเกิดจากการกระทำโดยตั้งใจ หรืออาจเป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจเช่นกัน เนื่องจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดต้องใช้ความรู้ด้านการเงิน มีความพยายามและเห็นสิ่งอื่นใดคือแรงจูงใจ เนื่องจากความซับซ้อนและความคลุมเครือในกฎหมายภาษี

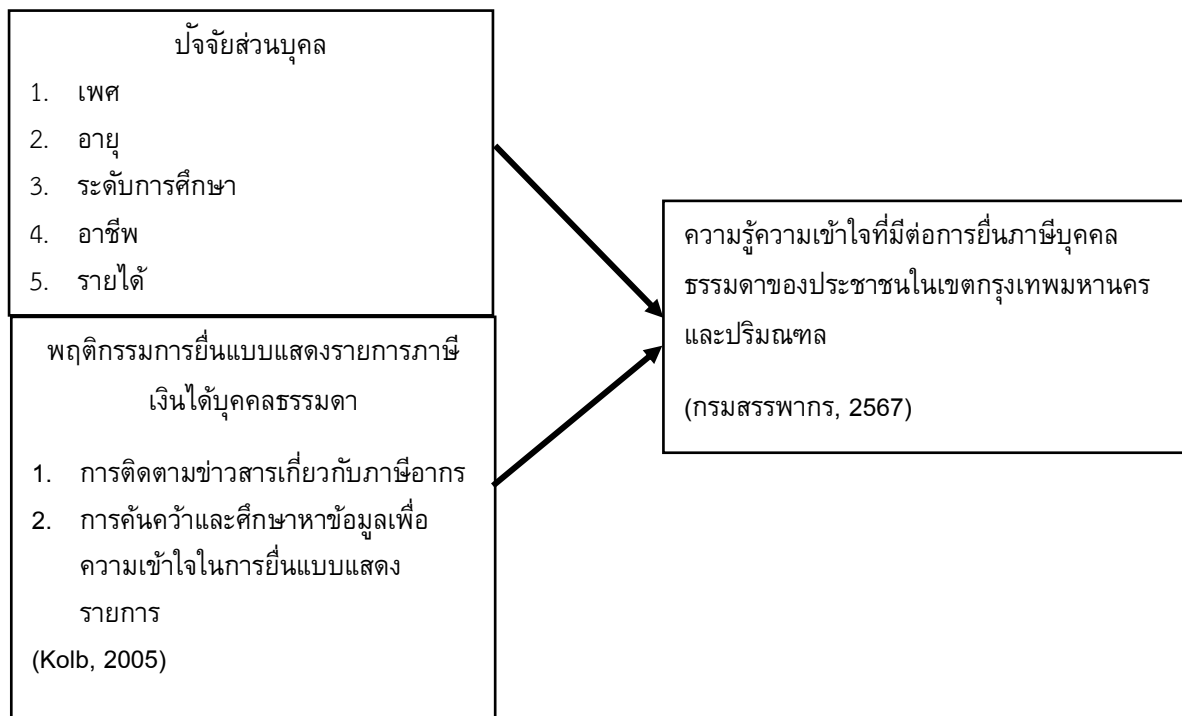
ดังนั้น การที่ประชาชนจะมีพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรที่ถูกต้องอันเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ อธิบายได้จากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ถูกพัฒนาโดย David A. Kolb นักทฤษฎีการศึกษา ซึ่งมีการนำเสนอออกมาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning Theory (ELT) (Kolb, 2005)

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกัน
2. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่อยู่ในเกณฑ์การยื่นภาษีบุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาเฉพาะผู้ที่อยู่ในสถานะบุคคลธรรมดา ไม่รวมห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีโชติบุคคล ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนวิจัยไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 385 ราย ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ราย ด้วยวิธีการสุ่มโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนผู้มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาเฉพาะผู้ที่อยู่ในสถานะบุคคลธรรมดา จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.82 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์, 2551)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีความรู้และความเข้าใจมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีความรู้และความเข้าใจมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีความรู้และความเข้าใจปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีความรู้และความเข้าใจน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีความรู้และความเข้าใจน้อยที่สุด
 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และมีพฤติกรรมการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจแตกต่างกันใช้สถิติ Independent sample t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกันและใช้สถิติ F-test (One way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มตัวอย่างขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลในภาพรวม

รายการ	n	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลในภาพรวม	400	2.97	4.86	3.95	.426	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 400 คน ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
สูงสุด 3 ลำดับแรก

ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาคะแนนเฉลี่ยสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. รู้จักแบบแสดงรายการการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90 , 91 , 92 , 93 , 94)	4.07	0.867
2. รู้จักสิทธิในการลดหย่อนตนเองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	4.06	0.792
3. รู้จักสิทธิในการลดหย่อนบุตร	4.05	0.770

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาสูงสุดสามลำดับแรกในเรื่อง “การรู้จักแบบแสดงรายการการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90, 91, 92, 93, 94)” มีความรู้ ความเข้าใจสูงสุด รองลงมาเป็นความรู้ความเข้าใจเรื่อง “รู้จักสิทธิในการลดหย่อนตนเองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา” และ “รู้จักสิทธิในการลดหย่อนบุตร”

ตารางที่ 3 ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
ต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย

ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาคะแนนเฉลี่ยสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. หากท่านมีเงินค้ำจนวนมากมีโอกาสถูกตรวจสอบ	3.89	0.958
2. การยื่นแบบเพิ่มเติมหลายครั้งจะทำให้ถูกตรวจสอบเอกสาร	3.78	0.617
3. รู้ความผิดในกรณีที่ไม่ชำระภาษี หรือ ชำระภาษีไม่ครบถ้วน	3.60	0.789

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาต่ำสุดสามลำดับสุดท้าย ในเรื่อง ความเข้าใจต่ำสุดสามลำดับสุดท้าย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง “หากท่านมีเงินค้ำจนวนมากมีโอกาสถูกตรวจสอบ” มีความรู้ความเข้าใจต่ำสุด รองลงมาเป็นความรู้ ความเข้าใจเรื่อง “การยื่นแบบเพิ่มเติมหลายครั้งจะทำให้ถูกตรวจสอบเอกสาร” และ “รู้ความผิดในกรณีที่ไม่ชำระภาษี หรือ ชำระภาษีไม่ครบถ้วน”

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ชาย	174	3.89	0.442	2.280*	0.023
หญิง	226	3.99	0.409		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติทดสอบค่า t (t-test) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 3.99) มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา มากกว่าเพศชาย (ค่าเฉลี่ย 3.89)

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการเปรียบเทียบระหว่างผู้มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร และไม่ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร

การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
สนใจติดตาม	153	4.02	0.431	2.731**	0.007
ไม่สนใจติดตาม	247	3.90	0.417		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร โดยใช้สถิติทดสอบค่า t (t-test) พบว่า ประชาชนที่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่สนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร (ค่าเฉลี่ย 4.02) มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา มากกว่าผู้ที่ไม่สนใจติดตามข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.90)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความรู้อย่างเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของรพล วงศ์แสงคำ และสุธรรม พงศ์สำราญ (2566) ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มผู้ขายออนไลน์ในการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า กลุ่มผู้ขายออนไลน์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของพิมพ์ปวีณ์ มะณีวงศ์ และคณะ (2566) สสำรวจความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและประสิทธิผลในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของประชาชนในตำบลหนองแก อำเภอบางละมุง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประชาชนในตำบลหนองแก อำเภอบางละมุง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของเกษร ระมั่ง และภัทรา สุขะสุคนธ์ (2567) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 29 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยได้คะแนนในภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 28.77 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 29 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ เนื่องจากการเสียภาษีเป็นหน้าที่ที่สำคัญของประชาชนทุกคน ภาษีมีบทบาทในการสร้างและรักษาความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ การเสียภาษียังสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังที่ กรมสรรพากร (2561) ระบุไว้ว่าภาษีบุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือจัดเก็บรายได้ของประเทศและจัดการระบบเศรษฐกิจเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี รวมถึงมีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม เพราะเมื่อกิจกรรมใดที่มีนโยบายภาษีเข้ามาเกี่ยวข้องปริมาณของกิจกรรมนั้น ๆ ก็จะแปรผันขึ้นลงตามนโยบายภาษีที่เกี่ยวข้องภาษีบุคคลธรรมดาจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนนโยบายการคลังของภาครัฐและมีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมคนในสังคม

ผลการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1. “ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกัน” พบว่า การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามเพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผู้มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รพล วงศ์แสงคำ และสุธรรม พงศ์สำราญ (2566) ศึกษาความรู้ความเข้าใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มผู้ขายออนไลน์ในการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พบว่า กลุ่มที่มี อายุ สถานภาพ การศึกษา และระยะเวลาประกอบอาชีพต่างกันมีประสบการณ์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเหมือนกันหรือไม่แตกต่างกัน

และผลการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2. “ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีพฤติกรรมการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกัน” พบว่า การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำแนกตามการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร ประชาชนที่มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่สนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากร มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการยื่นภาษีบุคคลธรรมดามากกว่าผู้ที่ไม่สนใจติดตามข่าวสาร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรมักจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยเกี่ยวกับกฎหมายภาษี ขั้นตอนการยื่นภาษี และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทำให้พวกเขามีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องและครบถ้วน และมีความตระหนักถึงความสำคัญของการยื่นภาษีและเตรียมตัวล่วงหน้า ทำให้ผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษีสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการยื่นภาษีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้กฎหมายและนโยบายภาษีอากรมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ที่ติดตามข่าวสารจะมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทำให้สามารถปรับตัวและปฏิบัติตามกฎหมายใหม่ได้อย่างถูกต้อง สำหรับประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภาษี ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามที่ Kolb (2005) กล่าวว่ากระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอา ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น การทบทวนประสบการณ์ หรือ นำสิ่งที่ลงมือทำมาตกผลึกความคิด เพื่อให้ได้รับรู้ถึงความรู้ใหม่ที่ได้รับ เป็นการนำไปต่อยอดความรู้เดิม หรือ สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ สำหรับตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

กรมสรรพากรและสำนักงานสรรพากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ควรมีแนวทางดำเนินการเพื่อช่วยให้ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการยื่นภาษีบุคคลธรรมดา และสามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างถูกต้องและครบถ้วน ดังนี้

1. ใช้เครื่องมือสื่อสารเข้ามาส่งเสริมประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในยื่นภาษีบุคคลธรรมดา โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่เน้นความรู้ในประเด็นที่ประชาชนมีความเข้าใจน้อย เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โฉนดที่ดิน หรือบทความที่อธิบายเรื่องการตรวจสอบเอกสารและความผิดในการไม่ชำระภาษี โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ของกรมสรรพากรในการเผยแพร่ข้อมูล

2. จัดโครงการสัมมนาและอบรมออนไลน์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ประชาชนมีความเข้าใจน้อย โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายและตอบคำถามให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา มีโอกาสสอบถามข้อสงสัยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน
3. ปรับปรุงคู่มือการยื่นภาษีให้ครอบคลุมประเด็นที่ประชาชนมีความเข้าใจน้อย โดยเพิ่มส่วนที่อธิบายเรื่องการตรวจสอบเอกสารและความผิดในการไม่ชำระภาษี แจกคู่มือในรูปแบบเอกสารและดิจิทัลให้กับประชาชนทั่วไป
4. การให้คำปรึกษาและบริการให้ข้อมูลเฉพาะบุคคล โดยเพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ อีเมล และแชทออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ โดยจัดทีมงานที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาและตอบข้อสงสัยของประชาชน
5. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยื่นภาษีออนไลน์ให้มีการแจ้งเตือนและคำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารและความผิดในการไม่ชำระภาษี โดยพัฒนาระบบช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งาน
6. ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เรื่องภาษี ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรและสมาคมต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมและโครงการให้ความรู้ด้านภาษีแก่สมาชิก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2561). *คู่มือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2565 จาก https://www.rd.go.th/fileadmin/download/insight_pasi/personalincome_61.pdf
- กรมสรรพากร. (2567). *ความรู้เรื่องภาษีที่บุคคลธรรมดาควรทราบ*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567 จาก <https://www.rd.go.th/62337.html>.
- เกษร ระมั่ง และภัทรา สุขะสุนนท์. (2567). “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 29”. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ*
- จิรพล วงศ์แสงคำ และสุธรรม พงศ์สำราญ. (2566). “ความรู้ความเข้าใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มผู้ขายออนไลน์ในการยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา”. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์*, 6(6), 65-80.
- ประทุมมา ภูริบริบูรณ์ และจารุวรรณ แซ่เต๋ (2565). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาของบุคคลต่างชาตินที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย”. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 17(50), 33-47.

พิมพ์วิณัฏฐ์ มะณีวงศ์, ทัดพิชา ไชยรัตน์ ไชยรัตน์, จิรรัตน์ แซ่ล็ก, และสุภาวดี มะณีวงศ์. (2566).

“สำรวจความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและประสิทธิผล

ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของประชาชนในตำบลหนองแกอำเภอบางละมุง จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์”. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งรัตนโกสินทร์, 5(2), 1-16.

สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ. (2551). คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ: เมดิคัล มีเดีย.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York : John Wiley & Sons.

Hasseldine, J. (2000, April 26-27), *Linkages Between Compliance Costs and Taxpayer*

Klein, S.B. (1991). *Learning*. New York: McGraw –Hill.

Kolb, D. A. (2005). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*.
New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior*. 5th ed. Prentice Hall.